

Kothencz János:

ÁGOTA® Közössége a családból kiemelt gyermekek szolgálatában -
A Szent Ágota Gyermekvédelmi Szolgáltató bemutatása

Programbemutató

Kulcsszavak: gyermekvédelmi szakellátás, pedagógikoterápiás rendszer, pasztoráció

Az ÁGOTA® Közössége immár több, mint negyed évszázada áll a gyermekvédelmi gondoskodásban élő gyermekek és fiatal felnőttek szolgálatában. Az ÁGOTA® szakmai és társadalmi hitvallása 2011 óta a gyermekvédelmi szakellátás professzionális palettáján is jelen van, a Szeged-Csanádi Egyházmegye által fenntartott Szent Ágota Gyermekvédelmi Szolgáltató révén. Az állami feladat átvételeinek, valamint a folyamatos fejlesztésnek köszönhetően napjainkban 13 nevelőszülői hálózat közel 1800 nevelőszülőjének, illetve 33 lakásotthon és 2 gyermekotthon működtetésével mintegy 7000 férőhelyen gondoskodhatunk családját vesztett gyermekekről és önálló életre felkészülő fiatal felnőttekről. Szervezetünk 2013 óta módszertani feladatokat is ellát, mely kiterjed valamennyi katolikus egyházi fenntartásban működő gyermekvédelmi szakellátásra.

Jelenlegi működésünkben tetten érhető a tágabb értelemben több, mint negyedévszázados, szűkebben, több mint egy évtizedes szakmai tapasztalat, a fejlődésre, fejlesztésre irányuló és a megoldás-orientált szemléletmód.

Kutatástól a pedagógikoterápiás rendszerig – Szakmai alapok

A gyermekvédelem hazánkban az utóbbi évtizedekben jelentős változásokon ment és megy keresztül. A változások legfőbb erénye, hogy új lehetőségek tárulnak az értő, a gyermekvédelmet hivatásként megélő kollégák elé. Egy ilyen folyamatnak lehetünk most is tanúi, sőt megélői azáltal, hogy a „feladatcentrikusság” helyett gyermekközpontúság, az „ügyek” helyett esetkezelés, a „munkavégzés” helyett szakmaiság kerül a fókuszba a Szeged-Csanádi Egyházmegye fenntartásában működő Szent Ágota Gyermekvédelmi Szolgáltató hitvallásában, elkötelezettségében.

A szolgáltató azáltal válik valóban támogató szolgáltatóvá, hogy maga a gyermek és az ő esete, élettörténete, lehetőségei határozzák meg a mellette álló, vele foglalkozó kollégák mindennapi tevékenységét.

Ez az új attitűd nem csupán ismereti, hanem érzelmi és viselkedéses szinten is átjárja hivatásunkat. Ehhez nyújt szakmailag országos szinten is elismert támogató tevékenységet az ÁGOTA® Alapítvány és a KÁSZPEM® Módszer, melynek elemei és szellemisége szakmaiságunk alappozitívumait képezik.

A 2004-2006 között megvalósított reprezentatív ÁGOTA[®] országos kutatás⁴⁴ keretében a magyar, gyermekvédelmi gondoskodásban élő gyermekek helyzetéről folytattunk átfogó, országos vizsgálsorozatot.

Személyes lekérdezésen alapuló (kérdezőbiztossal) kérdőíves vizsgálat alkotta a kutatás fő gerincét, 9-18 év közötti gyermekek és fiatalok körében. Ebben az adatgyűjtésben 117 fő kérdezőbiztos bevonásával, 1732 fő gyermeket és fiatalot interjúváltunk meg az ország gyermekotthonaiban. Komoly támaszt jelentett ezen országosan is reprezentatív adatgyűjtésben a Szegedi Tudományegyetem Szociológia Tanszéke, illetve annak oktatói (kutatásmódszertani előadói). Nemcsak a kérdezőbiztosokat képezték ki, akiknek jelentős hányada maga is szociológus egyetemi hallgató volt, hanem számos kutatómetodikai kérdésben nyújtottak hasznos támogatást. Fókuszcsoporthozos vizsgálat is történt a gyermekvédelmi gondoskodásban élő 8-12 év közötti gyermekek esetében. E vizsgálatban a kutatásunkban résztvevő klinikai gyermek-, szakpszichológusi és pedagógusi team munkálkodott. Szociometriai vizsgálatot is végeztünk az általános és középiskolás 8-18 év közötti gyermekeknél, amely ugyancsak pszichológusaink, pedagógusaink és szociális munkásaink közreműködésével valósult meg. Továbbá diagnosztikus kliens csoportok vezetését és dokumentálását is megvalósítottuk, egy esetben 12-15, a többinél 15-24 év közötti fiataloknál. Interjúk, egyéni és csoportos, félig strukturált és strukturálatlan beszélgetések során is számos adatot nyertünk, melyeket a gyermekvédelmi gondoskodásból kikerültek körében 22 és 45 év közöttiekénél valósítottuk meg.

A kutatás eredményeit felhasználva 2006 és 2009 között egy olyan szakmai-pedagógiai módszertant dolgoztunk ki, teszteltünk és akkreditáltattunk, melynek segítségével a gyermekvédelmi gondoskodásban élő gyermekek társadalmi beilleszkedését, sikerességét tudjuk hatékonyan támogatni.

A KÁSZPEM[®]-Kothencz-féle ÁGOTA[®] Szenzitív Pedagógikoterápiás Módszer a gyermekvédelmi gondoskodásban élő fiatalok társadalmi integrációját tesztelt módon is hatékonyan segítő csoportmódszer. Fókuszában a családjából kikerült gyermek létállapotának sajátosságai, így a bizalomképe, interperszonális kapcsolatai, nehéz életeseményei és traumái, normarendszere és vezérfonalai, kiszolgáltatottság érzése, önrendelkezése, valamint jövőképe és teljesítményhez való viszonya áll. A módszer implementációja folyamatos a hazai gyermekvédelmi szakemberek körében.

⁴⁴ Kothencz J., 2009, Róluk...értük...I. Családból kiemelt gyermekek és fiatalok („állami gondoskodásban élők”) társadalmi sajátosságai (szociológiai jellemzői) napjainkban, ÁGOTA Alapítvány, Szeged

2022. évben indítottuk el a nevelőszülői társadalom szociográfiáját felmérő és az elemzések után azt bemutató, ÁGOTA[®] országos reprezentatív nevelőszülői kutatást, amelynek során véletlenszerű szisztematikus mintavétellel – fenntartótól és működtetőtől függetlenül – több, mint 1200 nevelőszülőt sikerült megszólítanunk az ország minden megyéjében. Az eredményeket és elemzéseket – a korábbi kutatáshoz hasonlóan – a gyermekvédelem minden résztvevője számára elérhetővé fogjuk tenni.

Szervezeti fejlődés és fejlesztés – Divíziók a Szent Ágota Gyermekvédelmi Szolgáltató szervezeti rendszerében

A Szent Ágota Gyermekvédelmi Szolgáltató a Szeged-Csanádi Egyházmegye fenntartásában működő országos hatáskörű gyermekvédelmi szakellátási intézmény, amely 2011. június 01-jén kezdte meg működését Csongrád megyében. 2011. december 01-jétől működteti a Bács-Kiskun megyei gyermekvédelmi szakellátás

jelentős részét, majd 2014. január 01-jétől a Komárom-Esztergom megyei otthont nyújtó, valamint utógondozói ellátást is (nevelőszülői hálózat, lakásotthonok). A 2012-2013. év folyamán új nevelőszülői hálózat került kiépítésre és működtetésre a Csongrád megyei nevelőszülői hálózat részeként Békés megyében, Jász-Nagykun-Szolnok megyében, valamint Budapesten és vonzáskörzetében (Pest megyében).

A kormány felkérésére 2020. július 1-jei hatállyal, a Szeged-Csanádi Egyházmegye Szent Ágota Gyermekvédelmi Szolgáltatójának tevékenységi területe és feladatellátása jelentősen bővült. Szervezetünk ekkor 8 megyében látta el a gyermekvédelmi szakellátás feladatait.

2021. január 1-jétől, valamint június 30-tól további öt megyével bővült a gyermekvédelmi szakellátás feladatainak ellátása. A Szent Ágota Gyermekvédelmi Szolgáltató ettől az időponttól kezdve 13 megyében: Baranya, Bács-Kiskun, Békés, Borsod-Abaúj-Zemplén, Csongrád-Csanád, Győr-Moson-Sopron, Heves, Jász-Nagykun-Szolnok, Komárom-Esztergom, Nógrád, Pest, Tolna és Veszprém megyékben, valamint a fővárosban

gondoskodik a családjukat veszített gyermekekről és fiatal felnőttekről. Összességében 48 szakmai egységünk 5 területi igazgatóságba szerveződve látja el feladatát.

Alapvető célunk a nevelő-fejlesztő munkára összpontosító, közvetlen segítségadás, de folyamatosan fejlesztjük azt a szakmai programot, amelynek révén a teljes ellátási területen ugyanazt a magas színvonalú szolgáltatást tudjuk nyújtani. Az egymásra épülő, egymást kiegészítő programrendszer megvalósításáról szakmai divíziók gondoskodnak. Ezek a módszerspecifikus és terápiás szolgáltatások a sportéletrend, az élménypedagógia, a gyógypedagógia, a pszichológus csoport, valamint a pasztoráció.

Kiemelt jelentőségű az élménypedagógiai rendszer, melynek keretében programok sokaságát szervezzük mind a nevelőszülői hálózatokban, mind a lakásotthonokban. A számtalan táborozás, táboroztatás, közös élmények, családi napok a gyermekek számára sorsközösség megélését, a gyermeki mivoltuk ünneplését, és a szabadidő eltöltésének hasznos, strukturált módját valósítják meg. Ezen programokon egyre több munkatársunk vesz részt, akár önkéntes segítőként is, megélve a gyermekekkel való foglalkozás és együttlét minőségében más formáját is.

Hangsúlyos szerepet kap a sport, amely nélkülözhetetlen pedagógiai eszköz a gyermekek önállóságra nevelésében. Immár 13 megyében vehetnek részt a gyermekek, fiatal felnőttek a sportéletrend programunk helyi, megyei, vagy akár országos rendezvényein.

A hazai gyermekvédelmi szakellátásban ritkaságnak számít az a gyógypedagógiai szolgáltatás, amit a Szent Ágota Gyermekvédelmi Szolgáltató nyújt a mindennapokban. Egyre nagyobb az igény a hátrányokkal küzdő gyermekek fejlesztésére. Egyrészt fejlesztő központ szolgálja ezt a célt, ahol gyógypedagógiai, logopédiai, szenzomotoros foglalkozások, szűrések történnek, de tartanak TSMT-tornát és állatasszisztált terápiát is. Másrészt teljes ellátási területünkön – igényekhez igazodóan – gyógypedagógusok, logopédusok, konduktorok, fejlesztő pedagógusok támogató-fejlesztő munkájával tesszük lehetővé a ránk bízott gyermekek minél teljesebb körű ellátását, a róluk való gondoskodást.

A pszichológus hálózatunk tevékenysége minden családjából kiemelt gyermek számára rendelkezésre áll, éppúgy a nevelőszülői hálózatban, mint a gyermek- és lakásotthonban. A szakemberekhez érkező gyermekek, felnőttek egyéni, vagy csoportos keretek között vehetnek részt a közös munkában, amelynek során a pszichológus a hozott nehézséghez és az egyéni igényekhez igazítva dolgozik saját képzettségének, kompetenciakörének figyelembevételével és a Pszichológusi Etikai irányelvek betartásával. Pszichológus hálózatunk saját belső protokollal rendelkezik, szakembereink ez alapján végzik tevékenységüket.

Tehetséggondozásunk, valamint készségfejlesztési lehetőségeink, művészeti, zenei programjaink ugyancsak gyarapítják a nálunk élő gyermekek fejlődéséhez szükséges lehetőségeket. A Kiválósági díj, a Hősötös Program az általános és középiskolai tanulmányaikban jó eredményeket elérő gyermekeink jutalmazását és tanulás iránti motivációjának facilitálását, fenntartását, a lemaradók motiválását segíti. Az egyéni támogatások rendszere pedig felsőfokú tanulmányokat folytató fiatal felnőttjeink számára elérhető, amelynek keretében személyre szabottan, az egyedi igényeknek megfelelően tudjuk számukra biztosítani a végzettség megszerzéséhez szükséges optimális feltételeket. Kiemelt helyen kezeljük a társadalmi beilleszkedést segítő szakmai programokat és felelős gondoskodással segítjük fiataljaink pályaválasztását és munkához jutását.

Hit és küldetés – Pasztoráció a Szent Ágota Gyermekvédelmi Szolgáltatónál

A Szent Ágota Gyermekvédelmi Szolgáltató közössége küldetesként éli meg a családból kiemelt gyermekek sorsának jobbá tételét. Hitünk középpontjában, ami vezérli a közösség tagjait, pontosan az a felismerés áll, melyről az Evangélium így ír: "a szél ott fúj, ahol akar" (Jn. 3,8). Az Evangélium sorának tanítása azt üzeni korunk gyakran válságosnak tűnő, értékdiffereciált napjaiban is, hogy minden emberi gyengeségünk és gyarlóságunk ellenére, minden magunkra hagyatottságunk és kishitűségünk dacára, a Jó Isten kegyelme végtelen, és ott is jelen van, ahol azt a legkevésbé váránk.

Célkitűzésként fogalmazódik meg számunkra és meg is éljük annak fontosságát, hogy mind inkább valóra váltani legyünk képesek a hatékony pre-evangelizációt. Itt nem csak a klasszikus katekétikus nevelésre vagy hitoktatásra gondolunk, hanem arra, hogy hatékonyan segítsük a gyermekek és fiatalok kapcsolatba kerülését az evangéliumban is megragadható értékekkel. Ehhez a kapcsolatba kerüléshez, vagy ha úgy tetszik ehhez az élő kötelékhez igyekszünk közelebb juttatni a családból kiemelt gyermekeket és fiatalokat. Nem az a célunk, hogy direkt módon, vagy bármi egyéb kategorikus iránymutatással győzzünk meg bárkit a kereszténység értékeinek fontosságáról. A Szent Ágota Gyermekvédelmi Szolgáltató katolikus keresztény identitású közösség, és ugyanazt az Apostoli Hitvallást vallja, mint bárki más katolikus vallásgyakorló testvérünk, azonban nyitott, és nem határolódik el azoktól sem, akik (Karl Rahneri értelemben is) anonim keresztényekként teszik a dolgukat, és nem feltétlen gyakorló hívők. A nem keresztény testvérekre, és minden jószándékú emberre nyitottak vagyunk.

A gyermek szabad választásán alapul az, hogy tovább lép-e ezen az úton, és hogy mit tesz ezért. A Szent Ágota Gyermekvédelmi Szolgáltató valamennyi munkavállalója támogatja ebben a gyermekeket, de semmiképp nem erőlteti ezt az utat. A családból kiemelt gyermekek hazánk legkiszolgáltatottabb társadalmi rétegéhez tartoznak. Szeretetéhségüket és ragaszkodni vágyásukat sokan sokféleképp ki is használják. Az a célunk, hogy megtapasztaltassuk velük, hogy Ők maguk is elfogadható és értékes emberek, az érdemeiktől függetlenül. Fontos az is, hogy minden emberben, így a családból kiemelt csemetéinkben is ott rejlik az a fajta transzcendenciára való fogékonyság, mely óvatos, és az ő sebeiket is szem előtt tartó tapintatos vezetés révén, egyre tudatosabban válhat megragadhatóvá számukra. Ezt a fogékonyságot a transzcendensre, a vágyat a remény útkeresésében igyekszünk úgy beteljesíteni, hogy mindebből azt érezhessék, hogy hazajuthatnak ebbe a szeretetteljes légkörbe, amit a Szent Ágota Gyermekvédelmi Szolgáltató és az ÁGOTA[®] közössége nyújt.

Nevelőszülői hálózatok fejlesztése – toborzás, kiválasztás, képzés

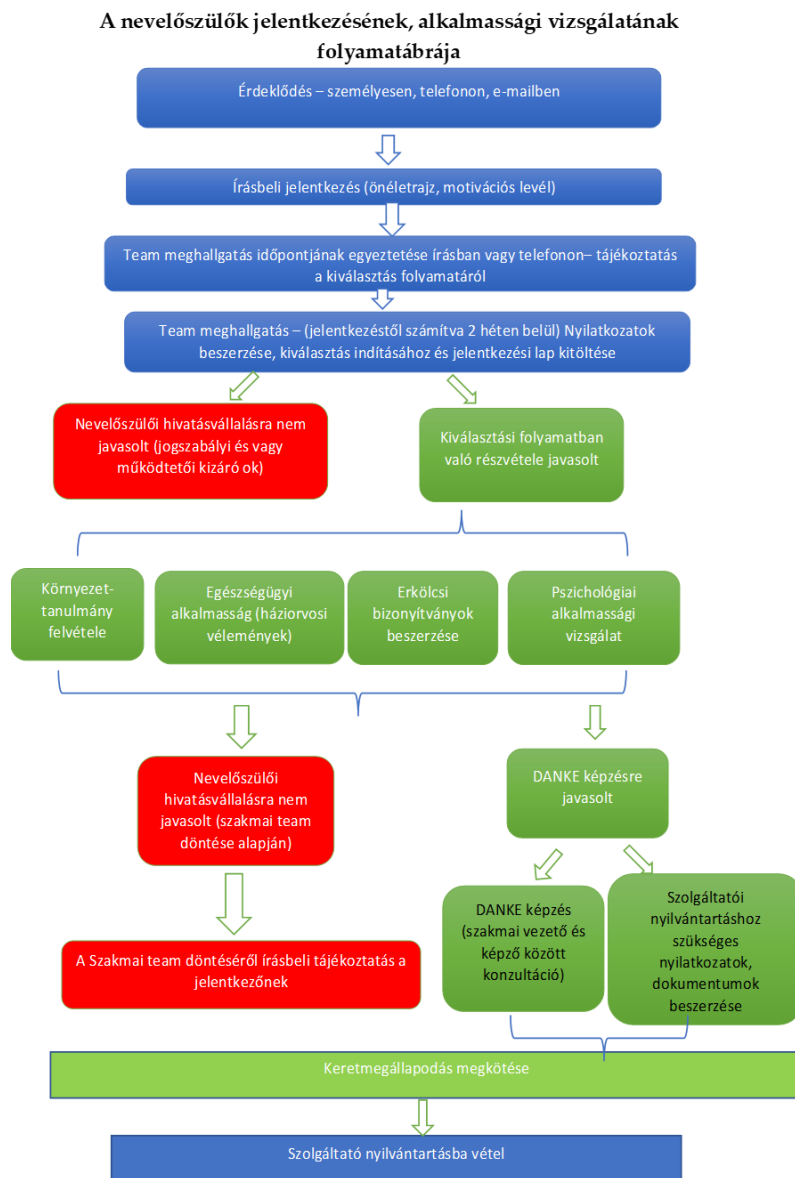
Hiszünk abban, hogy minden gyermeknek családban van a helye. Amennyiben a gyermek valamely ok miatt saját családjában nem nevelkedhet, szakmai kötelességünknek érezzük a számára legmegfelelőbb családpótló gondoskodást biztosítani, a nevelőszülői családot. A nevelőszülői hivatásvállalás népszerűsítése, társadalmi megbecsültségének növelése a működtetőknél is túlmutató feladat, de a nevelőszülői hálózatok fejlesztésének felelőssége nem hárítható át az ágazatirányításra. Szolgáltatónk minden lehetőséget igyekszik jól használni e célok megvalósítása érdekében.

A Szent Ágota Gyermekvédelmi Szolgáltató által gondozott gyermekek 92 %-a nevelőcsaládban él. Ez az arány a szakmai szemléletmódunk mellett a folyamatos és dinamikus fejlesztésnek is köszönhető. Külön belső eljárásrendet dolgoztunk ki a nevelőszülők toborzásának és kiválasztásának folyamatára, amely az általános stratégiai elvek mellett konkrét operatív feladatokat is tartalmaz, határidőkkel, annak érdekében, hogy minél hatékonyabban megvalósulhasson a nevelőszülői hivatásvállalásra alkalmas jelentkezők szolgáltatói nyilvántartásba vétele. A nevelőszülői hálózat építésének innovatív elemeket tartalmazó modellje az alábbiakból tevődik össze.

A toborzás szisztematikus tervezés mentén történik. Ez jelenti egyrészt a bekerülő gyermek igényeinek, előzetes szocializációs tapasztalatainak ismeretét, a toborzási stratégia ez alapján történő tervezését. A bekerülés és elhelyezés igényeinek figyelembevétele miatt a célcsoport (potenciális nevelőszülők) részére szisztematikus tervezett médiahirdetéseket teszünk

közzé, amely szintén a stratégia részét képezi. Fontos szempont a célcsoport optimális meghatározása, egyrészt a tervezhető médiafelületek miatt, másrészt annak figyelembevétele miatt, hogy az adott település köznevelési, szociális, egészségügyi alapellátási kapacitásai lehetővé teszik-e a toborzást és a nevelőszülők foglalkoztatását.

A kiválasztási folyamat összetettsége: a nevelőszülői alkalmasság jogszabályi feltételeinek vizsgálatán túlmenően egyrészt egy motivációs levelet kérünk a jelentkezőktől, másrészt egy előzetes team-meghallgatásra is sor kerül, ahol több gyermekvédelmi szakellátási területen tevékenykedő kolléga, szakmai vezető, nevelőszülő, pszichológus vesz részt. Ennek célja a nevelőszülői hivatásvállalás motivációjának, valamint a kontraindikált okok felmérése, ismerkedés a későbbi illesztési szempontok mentén a leendő nevelőcsaláddal és a jelentkezők kérdéseinek, elvárásainak tisztázása. A kiválasztási folyamatot az alábbi ábrában foglaljuk össze.

A kiválasztási folyamat során a nevelőszülői hivatásvállalásra javasolt jelöltek számára, a 60 órás döntés előkészítő programot és a nevelőszülői felkészítő tanfolyamot a DANKE® képzési rendszerben szervezzük meg, az ÁGOTA® Alapítvány Felnőttképző Intézetével szoros szakmai együttműködésben.

A működtetői kötelező továbbképzések rendszerébe beépítésre került a klienscsoportos tréningjellegű továbbképzés, melynek tematikáját az adott körzet nevelőszülői tanácsadóinak javaslatára a pszichológus hálózat, a módszertani intézményrendszer-vezető és a nevelőszülői hálózat-vezető közösen határozzák meg.

A nevelőszülői hálózat szakmai programjában részletesen, elméleti alapokra helyezve – Erikson pszichoszociális fejlődésméleteinek KÁSZPEM® adaptációja⁴⁵ alapján – kerülnek bemutatásra a gyermek egyéni szükségleteinek, igényeinek megfelelő gondozás és nevelés elemei: a nevelőszülőhöz kerülés, a lehetőség szerinti előgondozás, a „Vártunk rád” élmény, az adaptációs időszak, kapcsolattartás jelentősége, az iskoláztatás, a tehetséggondozás, a különleges szükségletű gyermekek nevelése-gondozása. Kiemelten foglalkozunk a szakmai programban a leválással, a nevelőszülőtől való elkerülés lehetőségeivel, a gyermek támogatásával ezen időszakban.

A megfelelően működő gyermekvédelmi szakellátási rendszerben a gyermek elhelyezését, a róla való gondoskodást az Ő igényei, szükségletei határozzák meg. A nevelőszülői családban való nevelkedés prioritását ez felülírhatja, így lehetővé kell tennünk gyermek- és lakásotthonainkban is a családi nevelkedést és a személyre szabott törődést a ránk bízott gyermekek és fiatalok számára.

Élet a gyermek- és lakásotthonokban – Szakmai programrendszer innovatív elemei

A Szent Ágota Gyermekvédelmi Szolgáltató jelenleg hazánk egyik legnagyobb gyermekvédelmi szakellátást működtető intézményrendszere, melynek alapidokumentumai a Szervezeti és Működési Szabályzat mellett a Szakmai programháló rendszere.

Ezen programháló egységességét biztosítja a módszerspecifikus (KÁSZPEM®) szemléletmód, melynek fókuszában a családból kiemelt gyermek, a vele való foglalkozás támogató-segítő-gyógyító attitűdjének implementációja és a rendszerszemléletű gondolkodás (a gyermekvédelem egységes rendszerként való kezelése) áll. A Szent Ágota Gyermekvédelmi Szolgáltató Egységes szakmai programhálójának kidolgozásakor fontos szempont volt a

⁴⁵ Kothencz J., 2009, Róluk...értük...II. Családból kiemelt gyermekek és fiatalok („állami gondoskodásban élők”) pedagógiai, pszichológiai, pszichoszociális és szociális munkaköri megközelíthetősége sajátosságai napjainkban, ÁGOTA Alapítvány, Szeged

jogszabályi harmonizáció, így annak megfelelően minden szakmai egység szakmai programja az alábbi egységeket tartalmazza:

- a szolgáltatás célja, feladata, alapelvei (szenzitív pedagógikoterápiás rendszer alapján)
- a célcsoport sajátosságainak bemutatása (az ÁGOTA[®] országos kutatás reprezentatív adatainak felhasználásával)
- a szolgáltatásról szóló tájékoztatás helyi módja
- a feladatellátás szakmai tartalma, a biztosított szolgáltatások sajátosságai, a gondozási, nevelési, fejlesztési feladatok jellege, tartalma, módja, amely programelemek a személyre szabott gyermekvédelmi szakellátás alappillérei.
- a szolgáltatást nyújtók feladatai (szakmaetika), folyamatos szakmai felkészültségének biztosítása (KÁSZPEM[®] implementáció, siker-értekezlet, jó gyakorlatok, belső továbbképzések formájában)
- érdek- és jogvédelem (mind a gyermekek, fiatalok, mind a munkatársak tekintetében).

Az Egységes szakmai programháló alapján kerültek kidolgozásra a Profilizált szakmai programok, amelynek során az egyes gyermekotthonok, lakásotthonok, nevelőszülői hálózatok meglévő, illetve predesztinálható, külső és belső erőforrásaik alapján saját arculatra formálták, konkrét tartalommal töltötték meg az alapidokumentumban leírt elveket, tevékenységi protokollokat.

A gyermek- és lakásotthonok egységes szakmai programhálója a gyermek bekerülését megelőző időszaktól egészen az utógondozásig mutatja be a szakmai tevékenységet, melynek részei az alábbiak:

Az előgondozás folyamata, amely a család, vagy a volt gondozási hely és a gyermek- vagy lakásotthon szakembereinek együttműködési protokollját foglalja magában, a gyermek minél zökkenőmentesebb beilleszkedése érdekében.

Az adaptációt segíti elő a gyermek fogadása „Vártunk Rád” élménnyel, a mentorrendszerrel – a gyermek a leendő mentorával már a bekerülés előtt, az előgondozási folyamat során megismerkedik és Ő jelenti számára a bekerülés pillanatától kezdve azt a kötődési alapot és lehetőséget, amely a gyermek „otthon-érzetének” kialakulásához, későbbi optimális személyiségfejlődéséhez és a lakásotthon megtartó erejéhez elengedhetetlen –, az Életrend megismerésének és elfogadásának módjaival.

A gyermek- és lakásotthonban eltöltött idő strukturálása mindig az adott gyermekközösség valóságát, valamint a külső és belső erőforrások meglétét veszi alapul a gyermek- vagy lakásotthonra szabottan. Egységes elemként jelenik meg az Életrendbe épített KÁSZPEM[®]-rendszer (tematizált csoport), az iskoláztatás, az élményprogramok, a szakmai ajánlasként

megfogalmazott értékelési rendszer (Fordított zsetonrendszer), valamint az engedély nélküli távozások elsődleges és másodlagos prevenciója.

A profilizálás során a gyermek- vagy lakásotthonok kialakították saját arculatukat, felmérték erősségeiket, amelyek nem csupán szakmai tevékenységüket határozzák meg, hanem ezáltal arra is lehetőség nyílik, hogy a gyermekvédelmi szakellátásba kerülő, lakásotthoni, gyermekotthoni elhelyezésre vonatkozó javaslattal rendelkező gyermek az Ő képességeinek, adottságainak, érdeklődésének megfelelő gyermek- vagy lakásotthonban kerüljön elhelyezésre.

Az utógondozásra, utógondozói ellátásra való felkészítés (preventív utógondozás) és a lakásotthonban, gyermekotthonban megvalósuló utógondozási formák (utógondozói ellátás a lakásotthonon, gyermekotthonon belül, külső férőhelyen – a lakásotthon profiljától függően) jelentős hangsúlyt kap a szakmai programhálón belül, mivel célunk egy érett, a társadalomba beilleszkedni képes fiatal felnőtt útjára bocsátása.

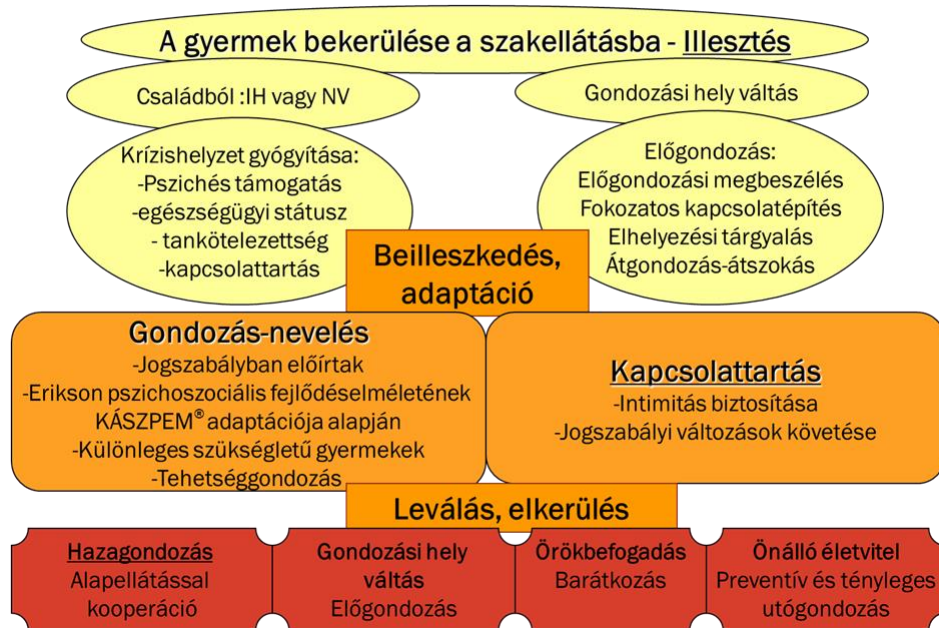
A reprezentatív ÁGOTA[®] országos kutatás⁴⁶ eredményei alapján a tényleges utógondozást meg kell előznie az utógondozásra való felkészítés, azaz a preventív utógondozás, melynek során a serdülő pszichésen-mentálisan is felkészül az utógondozás, az utógondozói ellátás lehetőségére, megismeri annak folyamatát, formáit. A preventív utógondozás célcsoportja nevelőszülőknél, illetve gyermek- és lakásotthonban élő 15-16 éves serdülők és velük foglalkozó munkatársak. A serdülők felkészítése tematizált KÁSZPEM[®] csoport, valamint azt követően utógondozásért felelős szakemberek által szervezett Preventív Utógondozói Klub keretében történik. A munkatársakat KÁSZPEM[®] – rendszerrel érzékenyítjük arra, hogy fogékonyá váljanak a leendő fiatal felnőtt élethelyzetére és hatékonyan támogassák, segítsék őt a felnőtté, önállóvá válásban.

A tényleges utógondozás, utógondozói ellátás bemutatásán túl a szakmai program innovatív eleme a Személyes Utógondozói Fórum, amely az utógondozottá avatástól részt vesz a fiatal felnőtt életének fontosabb szakaszaiban, eseményein, és szükség esetén mediatív-konfliktuskezelő teamként próbál megoldást találni az utógondozottal együtt.

A gyermekvédelmi szakellátásba kerülő és ott élő gyerekekről való gondoskodást, a teljes körű otthont nyújtó ellátás folyamatának egyes elemeit az alábbi ábrában foglaltuk össze.

⁴⁶ Kothencz J., 2009, Róluk...értük...I. Családból kiemelt gyermekek és fiatalok („állami gondoskodásban élők”) társadalmi sajátosságai (szociológiai jellemzői) napjainkban, ÁGOTA Alapítvány, Szeged

A családias és család pótló ellátás

Prevenció és implementáció – Módszertani intézményrendszerünk

2013. július 01-jétől a Szent Ágota Gyermekvédelmi Szolgáltató mind a nevelőszülői hálózat, mind a gyermek- és lakásotthonok vonatkozásában a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény alapján országos katolikus egyházi módszertani intézmény kijelölést kapott.

A Szent Ágota Gyermekvédelmi Szolgáltató székhelyére bejegyzett Csongrád-Csanád megyei nevelőszülői hálózata, valamint a Dr. Foltán József Lakásotthona a kijelölés szerinti módszertani feladatellátását a Szolgáltató Módszertani Intézményrendszere keretében végzi. A Módszertani Intézményrendszerben teológus, pszichológus, jogász, pedagógus, szociálpedagógus, szociális munkás, mentálhigiénés szakember végzettségű kollégák tevékenykednek több éves gyermekvédelmi tapasztalattal. A módszertani feladatvégzést évente egészítik ki különféle módszerspecifikus, terápiás és egyéb képzési tevékenységeket végző szakemberek, akik a megfelelő végzettségüket használva segítik a gyermekkel közvetlenül foglalkozó kollégák munkáját.

Céljaink között szerepel a magas színvonalú szakmai munka megvalósításának támogatása, folyamatos szakmai támogatás és segítségadás biztosítása a kollégák számára, eredményes együttműködések kialakítása, fenntartása folyamatos szakmai konzultációkkal, tapasztalatcserékkal. Ezen célok érdekében legfőbb tevékenységeink az alábbiak:

Minőségfejlesztési elvek kidolgozása: a szakmai feladatok eredményesebb teljesítését akadályozó tényezők meghatározását és az akadályozó tényezők szakmai eszközökkel történő elhárítási irányának, az új feladatok keretének kijelölését jelenti. Ajánlások, protokollok, szakmai szabályozók készítése hatékonyabb szolgáltatási módszerek alkalmazására, pl. írásbeli módszertani ajánlás kidolgozása az eredményre vezető tapasztalati megoldások összegyűjtésével. Szakmai tanácsadás: konzultációs támogatás különböző jellegű problémák megoldásához (információnyújtás, problémaelemzés, megoldási alternatívák mérlegelése). Szakértői közreműködés szakmai program értékelésében, szakmai ellenőrzésben jogszabályi előírások alapján. Továbbképzés és a tapasztalatcsere: az előbbi, a személyes gondoskodást nyújtó munkakörben dolgozók számára törvényi előírás alapján kötelező, bár a gyakorlatban kiterjesztett értelemben is használjuk, az utóbbi az ismeretek kölcsönös megosztására, az elméleti és gyakorlati tapasztalatok feldolgozására szervezett tematikus szakmai összejövetel, a szakmai gyakorlatba könnyen átültethető tudást közvetít, erősíti a személyes szakmai kapcsolatokat és alkalmas szakmai támogató háló kialakítására. Szakmai folyóirat, hírlevél megjelentetése: a módszertani tevékenység eredményeinek, innovációknak, jó gyakorlatoknak a bemutatása minél szélesebb körben történő megismertetése, alkalmazása érdekében, melyek online elérhetőek.

Az elmúlt évek tapasztalatai alapján elmondható, hogy a katolikus egyházi és más fenntartású gyermekvédelmi intézmények vezetőinek és munkatársainak egyaránt nagy igénye van a szakmai együttműködésre. Ez a kooperáció nemcsak a jogszabályok azonos értelmezésére vonatkozik, hanem közösen teremti meg olyan fórumok lehetőségét is – konzultációs napok, műhelymunkák, tapasztalatcserek, konferenciák szervezésével –, ahol fejlődhetnek, és folyamatosan új, jól használható, praktikus ismeretekre tesznek szert. Mindemellett időt szakítanak a rekollekciónak is, ahol szellemileg és lelkileg feltöltődnek.

Az elkövetkezendő években továbbra is folytatni szeretnénk a KÁSZPEM[®] szemléletmódjának implementálását, és ezzel együtt egy olyan preventív szemléletmód kialakítását, amelyben a gyermek már nem elszenvedője a gyermekvédelmi szakellátás rendszerének, hanem a szakmai szemléletmód váltásnak köszönhetően a gyermekvédelmi szakellátási rendszer tényleges hasznélvezője.

Az elkövetkezendő évek jó lehetőséget biztosítanak, hogy a szakmai minőségfejlesztés a továbbiakban is folytatódjon, nemcsak a minőségbiztosítás által, hanem egy olyan belső képzési és szakmai humán erőforrás fejlesztési struktúra kialakításával, amely innovatív jellegénél fogva felkelti az érdeklődést, és a gyermekekkel közvetlenül foglalkozó

kollégákban, nevelőszülőkhöz is igényt ébreszt a szakmai munka jobbítására és az önfejlesztésre.

Összegezés – Hitvallás és jövőkép

A Szent Ágota Gyermekvédelmi Szolgáltató Magyarország egyik legnagyobb gyermekvédelmi szakellátást biztosító intézményrendszere, mely a nevelőszülői hálózatokra és gyermek- és lakásotthonokra egyaránt kiterjed.

Szolgáltatónk létrejötte és működése komoly társadalmi és szemléletbeli fejlődés eredménye. A már régről időszerű változások egyik kulcseleme az, hogy végre olyan felelősségmegosztás jellemzi a hazai szociálpolitikai rendszert, mely komolyabb odafigyelésre képes, minden bajba jutott ember iránt. A gyermekvédelmi gondoskodásban lévő gyermekek ma már nem nagylétszámú intézetekben, hanem nevelőszülőknél, vagy lakásotthonokban, kis létszámú gyermekotthonokban élnek – így kisebb, szeretetteljes közösségbe kerülnek rögtön az őket ért trauma után.

Szervezetünk dolgozói elsősorban gondoskodó partnerei, a keresztény szellemiségből adódóan pedig szolgáló testvérei a családból kiemelt gyermekeknek, fiataloknak. Legfontosabb célunk, hogy hazavezessük Őket a társadalomba és megtegyünk mindent annak érdekében, hogy ne sodródjanak perifériára. Ezen az elhivatottságon alapult eddig szervezetünk feladatellátása, és a jövőben is ezeket a célokat fogja szolgálni.

Az ÁGOTA[®] Közösségének növekedésével nem tévesztjük szem elől kezdeti célunkat és küldetésünket, mely mindennapi hivatásvállalásunkat meghatározza – reményt ébreszteni, jövőt mutatni, a bizalom sebeit gyógyítani ott, ahol a kiszolgáltatottság az úr.

